

Keðiligir filmar

Norðurlenskir filmar eru keðiligir. Einasti máti at kappast við amerikanskir filmar er at gera filmar, sum eru eins spennandi og teir.

Men teir skulu hava ein annan mentalitet – ein frískari mentalitet!

Hesi orðini eigur samiskur filmsleikstjóri Nils Gaup. Hann segði tey í Norðurlandahúsinum sunnudagin 16. apríl 1989 á einum pallborðsfundi um „Týðningin hjá livandi myndum fyri smáu máløkini í Norðurlondum“.

Tjákið var eina lotu um norðuramerikonsku mentanina, sum floymir yvir Norðurlond úr biografunum og úr sjónvarpsfylgissveinum.

I Islandi er støðan so, at børn og ung als ikki skoyta um norðurlenskar filmar. Amerikanski skal tað vera og helst onki anað, kanska okkurt vestur-týskt sleppur gjøgnum nálaureygð, tí is- lendarar siggja vestur-týskt

sjónvarp.

PARTUR AV UPPALINGINI

Guðny Halldórsdóttir, sum gjørdi „Kristnihald undir Jökli“ (einasti íslenski filmur á filmstevnuni), sturdi fyri gongdini í Islandi.

– Mær dámar onki, hvussu tey ungu bara hava áhuga fyri tí, sum kemur úr USA. Hetta er siðspillandi. Vit nýðast at gera okkurt. Vit nýðast at taka filhismentan og góðar filmar upp í upp- alingina, so børni fáa á- huga aftur fyri teirra egnu mentan og fyri teirra egnu filmum.

Tey, sum sótu við pall- borðið, vóru samd um, at tær smáu tjóðirnar í Norð- urlondum hava ivaleyst tilfar til hundraðtals filmar. Nils Gaup segði seg kenna nógvar grønlandskar sagnir og nógvar ævintýr, sum kundu blivið til avbera væl umtóktar filmar.

„FILMBUSINESS IS BUSINESS“

Halldór Þorgeirsson, films- framleiðari úr Islandi, segði, at filmbusiness er fyrst og fremst business, filmar er ein handilsvara. Hugsótini til filmar eru nógvar í øllum lond- um. Men uttan pengar ber

onki til. Einasta vónin hjá Islandi og uttan íva hjá hinum londunum við er at gera filmar saman við øðrum Norðurlondum ella øðrum europeiskum londum.

Nils Gaup hevði eisini hetta sjónarmið. Vit nýðast at góðtaka, at her er eisini talan um handil.

– Skulu vit í Samalandi til dømis fáa pengar tilein film ella eina bók, so skal tað endiliga vera okkurt „kultúr- elt og eksotiskt“ og ikki „kommercielt“.

Og hetta helt Nils Gaup vera skeið. Hann helt ikki, tað ger nakað, um vit gera „kommerciellar“ filmar, hóast orðið bæði er ljótt og

amerikanskt.

– Vilja vit fáa tey ungu í biografarnar, so nýðast vit at gera filmar, sum eru spennandi sum teir ameri- kanskir.

Teimum ungu dámur „Veiviseren“ og hetta gleðir meg nóg. Ikki bara sam- iskur ungdómur, men eisini ung í øðrum londum hava sæð filmin.

Hjá mær er umráðandi at gera filmar, sum samiskur ungdómur kann eiga saman við ungdómi í øllum heimi- num.

hd

Bara Danmark

Hóast bæði Nils Gaup og orðstýrarin, Birgir Kruse, formaður í Filmfelagnum, eftirlýstu støðuna hjá films- stovnunum í Danmark, Finn- landi, Noregi og Svøríki mótvægis ynskjun um teimum smáu máløkjunum um at gera filmar, svараðu bara danir.

Mona Jensen, Det danske Filmsinstitut, svараði spurn-

inginum: hvussu svара tit, um ein froyingur kemur til tykkara við eini filmsætlan?

– Svárið er einfalt, danska filmslógin er tíværrí ikki galdandi fyri Føroyar. Men møguleikar eru kortini. Vit kunnu gera filmar saman við øllum londum (co-produc- tions-blm), eisini við Føroy- um.

hd

Filmurin hjá Katrini Ottarsdóttir „Atlantic Rhapsody“ kostaði 1,7 mill. kr.

Men slíkt ber bara til eina ferð, segði hon á pallborðs- fundinum.

– Eg veit, at í Føroyum eru hetta nógvar pengar. Men tað kostar at gera ein film og eg veit fullvæl, at skal eg gera mær vónir um at gera fleiri filmar, nýðast eg at venda mær til hini Norðurlondini viðvíkjandi figgingini. Men tað er eisini tí, eg gjørdi henda film, nevniliga fyri at vísa, at vit duga, bara vit sleppa og fáa pengar til tess.

Nils Gaup (vinstru megin) leggur einum leikara í „Veiviseren“ lag á.

„Veiviseren“ er dømi um avbera gott samstarv millum listafólk í litlum og s'torum máløki, Samalandi og Noregi.

Filmurin kostaði 17 mill. norskar krónur. Nils Gaup sigur, at ein leikfilmur fær einans neyðugu megina, verður hann gjørdur á sama hátt sum filmar verða gjørdir í teimum stóru filmslondunum, eitt nú USA.

Fyrst nýtiligan biograf

Áland er minsti minnilutin í Norðurlondum, har búgva bara 24.000 fólk. Sum tað skiltist á Títte Törnroth, leikstjóra úr litla oyggja- landinum millum Svøríki og Finnland, eru ongar ætlanir um leikfilmsgerð í bræði.

– Vit hava sum so onga filmstráðión á Álandi. Har er bara ein biografur, sum næstan bara sýnir ameri- kanskar filmar. Men hesin biografur er í allar mátar so vánaligur, bæði viðvíkjandi útgerð og umstøðum hjá áskoðarum, at størsta gagn,

vit í fyrsta umfari kunnu hava av norðurlenskum samstarvi, eru nýtiligar ums- tøður at sýna filmar í.

Títte Törnroth segði, at Áland hevur ein filmsgrunn í honum eru góðar 20.000 krónur og hann fær bara te- somu tvær umsóknirna hvørt ár.

– Onnur kemur fr teimum, sum senda 16mm film út á oyggjarnar, og hi er frá mær!

Títte Törnroth arbeiddur fyr tað mesta í Svøríki, har hi ger stuttfilmar.

h